

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
професора Лакатоша Володимира Павловича
на дисертаційну роботу Ткачук Роми Романівни
**«Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією,
профілактика акушерських та перинатальних ускладнень»**,
поданої в разову спеціалізовану раду ДФ 26.613.005
при Національній медичній академії післядипломної освіти
імені П.Л.Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(спеціалізація «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, завідувач кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика МОЗ України Камінський В'ячеслав Володимирович.

1. Актуальність обраної теми дисертації

Біологічні ритми це фундаментальна властивість органічного світу, яка забезпечує його здатність до адаптації і виживання в мінливих умовах зовнішнього середовища. Проблеми, які вирішує біоритмологія, важливі для пізнання життя як особливої форми руху матерії в часі і мають істотне значення для теоретичної і практичної медицини. Оскільки біоритми і здоров'я представляють собою оптимальне співвідношення взаємопов'язаних ритмів фізіологічних функцій організму і їх відповідність закономірним коливанням умов середовища, аналіз змін ритмів і їх неузгодженості допомагає глибше зрозуміти механізми зміни функціональних станів організму людини, поліпшити донозологічну діагностику і визначити найбільш доцільні тимчасові схеми профілактичних заходів.

Спектральний аналіз кардіоритму може бути рекомендований як метод скринінгової оцінки стану метаболічного забезпечення, нейровегетативної регуляції гемодинаміки, можливостей компенсаторно-приспосувальних механізмів і рівня антистресової стійкості організмів матері і плоду.

Дисертаційна робота Ткачук Р.Р. присвячена актуальній проблемі акушерства - вивчення перебігу вагітності та пологів, антенатальної адаптації новонароджених у вагітних з вегетативною дисфункцією та розробці алгоритму допологового спостереження та лікування цієї категорії вагітних з метою зниження частоти акушерських і перинатальних ускладнень.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національної медичної академії

післядипломної освіти імені П.Л.Шупика на тему: «Зниження частоти великих акушерських синдромів при вагітності високого ризику з позицій єдиного генезу шляхом впровадження патогенетично спрямованого комплексу профілактики та лікування» (№ державної реєстрації 0118U001138), термін виконання: 2018-2020 роки. Автор була співвиконавицею та виконувала фрагмент роботи.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Вивчена частота та характер розладів функціонування вегетативної нервової системи у вагітних під час гестації, що дозволило визначити актуальність проблеми і необхідність оптимізації методів діагностики і лікування.

Вперше за результатами анкетування, комплексного анамнестичного, клініко-функціонального та інструментального досліджень вивчені особливості формування, розвитку та перебігу порушень вегетативного гомеостазу.

Отримано дані про вираженість і частоту невротичної та психоемоційної симптоматики, їх вплив на стан серцево-судинної системи у вагітних із дисфункцією ВНС під час гестації. Наявність високого рівня особистої тривожності у вагітних із різними формами вегетативної дисфункції може бути фактором ризику розвитку ускладнень вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Уточнені основні фактори ризику розвитку вегетативних розладів, встановлені найчастіші суб'єктивні клінічні ознаки вегетативної дисфункції, вивчена психо-емоційна складова вегетативних розладів.

Виявлені особливості впливу вегетативної нервової системи та її порушень на перебіг вагітності та пологів. Визначення типу вегетативних порушень дозволило виділити групи ризику серед вагітних із вегетативною дисфункцією та удосконалити методи прогнозування ускладнень вагітності та пологів, що дало можливість запропонувати лікувальний комплекс і знизити частоту акушерської патології, ускладнень під час пологів і в післяпологовому періоді.

Вперше розроблено програму реабілітації та корекції вегетативних порушень у вагітних із дисфункцією вегетативної нервової системи, обґрунтовано необхідність включення психотерапевтичних і реабілітаційних заходів при веденні вагітних із вегетативною дисфункцією.

Розроблено й оптимізовано методи ранньої діагностики, профілактики, лікування порушень вегетативного гомеостазу і кровообігу у вагітних з вегетативною дисфункцією.

Проведені дослідження дозволили науково обґрунтувати можливість ранньої діагностики акушерських та перинатальних ускладнень у вагітних за допомогою методу кардіоінтервалографії, що має значення для своєчасної корекції на доклінічному етапі і ефективної перинатальної охорони плода.

4. Теоретичне значення результатів дослідження.

Проведені дослідження дозволяють науково обґрунтувати можливість раннього прогнозування акушерських та перинатальних ускладнень та їх корекції у вагітних із вегетативною дисфункцією за допомогою визначення вегетативного і психосоматичного стану, варіабельності серцевого ритму, що має значення для своєчасної медичної допомоги вагітним на доклінічному та стаціонарному етапах.

Поглиблене вивчення механізмів порушень та зв'язків між змінами вегетативного гомеостазу та порушеннями репродуктивного здоров'я зможуть дозволити більш ефективно проводити лікувально-профілактичні заходи та покращити здоров'я жінок.

5. Практичне значення результатів дослідження.

Для практичної медицини розроблений і впроваджений ефективний комплекс оцінки функціонального стану вегетативної нервової системи у вагітних.

Для лікувальних установ та практикуючих лікарів розроблений алгоритм поетапного обстеження з метою профілактики акушерських ускладнень у жінок зі змінами варіабельності серцевого ритму, вегетативної регуляції та порушеннями адаптаційних ресурсів протягом вагітності. Удосконалені дії лікаря акушера-гінеколога, спрямовані на корекцію вегетативного статусу та профілактику перинатальних ускладнень.

Для впровадження рекомендовані інформативні критерії щодо виявлення факторів ризику, встановлення наявності та типу вегетативної розладів із застосуванням дослідження варіабельності серцевого ритму та психо-емоційного статусу у всіх вагітних. Розроблена методика дозволить визначити індивідуальний ризик розвитку вегетативної дисфункції, формувати групи вагітних з підвищеним ризиком розвитку акушерських ускладнень, планувати тактику подальшого спостереження та лікування цієї категорії вагітних, прогнозувати ускладнення гестаційного та пологового процесу, розробити спосіб допологової підготовки та час розродження.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, актуальні. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. В процесі дослідження було обстежено 135 пацієнток. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, адекватні. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольних групах. Наведені в роботі таблиці та малюнки переконливі. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Дисертація викладена українською мовою на 206 сторінках комп'ютерного тексту. Дисертація побудована згідно нових вимог та складається із анотації, вступу, розділу огляду літературних джерел, глави матеріалів і методів досліджень, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій і додатків. Дисертація ілюстрована 13 малюнками і 63 таблицями. Список використаних джерел містить 266 літературних посилань: 227 кирилицею та 39 латиницею та займає 26 сторінок.

Дисертація написана літературною мовою, грамотно. Всі розділи дисертації написані логічно, із дотриманням наукового стилю написання.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Перший розділ дисертації містить огляд актуальних літературно-інформаційних джерел, написаний літературною мовою, в традиційному плані, в якому автор розкриває сучасний стан проблеми психо-вегетативних розладів, їх діагностики та лікування у вагітних.

Другий розділ дисертації – «Матеріали та методи досліджень» - описаний дизайн клінічного дослідження (критерії включення та виключення вагітних в дослідження, клінічна характеристика та розподіл жінок за групами), описані методи загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників. В розділі викладені методи статистичної обробки результатів дослідження та вказано на дотримання етичних норм при проведенні досліджень. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

В третьому розділі автором проведений аналіз факторів впливу на розвиток вегетативної дисфункції. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним і наглядним матеріалом та завершується резюме.

Основними розділами роботи є результати власних досліджень (4, 5, 6). В них автор детально провела аналіз варіабельності серцевого ритму у вагітних та встановила критерії діагностики порушення вегетативної регуляції, виділила та детально охарактеризувала типи вегетативної дисфункції, вивчила психо-емоційний стан та суб'єктивні ознаки вегетативних розладів у досліджуваних жінок, простежила особливості гестаційного процесу та характер пологової діяльності у вагітних з вегетативною дисфункцією загалом та з різними типами вегетативної регуляції, зокрема, продемонструвала клінічну ефективність запропонованого комплексу лікувальних заходів для лікування вегетативних розладів і профілактики акушерських ускладнень. Характеризуючи, в цілому, розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Ткачук Р.Р. провела багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний розділ завершується резюме, переліком публікацій автора, які відображають отримані результати.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» об'єднано і систематизовано отримані результати дисертаційної роботи, проведений їх порівняльний аналіз, зроблені конкретизуючі висновки та практичні рекомендації.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи, зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Які показники вказують на перевагу парасимпатичної нервової регуляції?
2. Який патогенетичний зв'язок стану вегетативної нервової системи, варіабельності серцевого ритму, перебігом вагітності та пологів?
3. Яка ланка системи «мати-плацента-плід» є найбільш вразливою у жінок з вегетативною дисфункцією?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 10 робіт, з них 7 статей: 1 – одноосібно, 2 – англійською мовою, 4 статті у наукових фахових виданнях України відповідно до переліку, 2 статті у періодичних наукових виданнях інших країн, які входять до Європейського Союзу (Республіка Польща). Крім того, опубліковані 1 тези доповідей в матеріалах конгресів та науково-практичних конференцій та отримано 2 патенти на нововведення.

Основні положення дисертації та результати наукових досліджень повідомлені й обговорені на науково-практичних конференціях з міжнародною участю: «Доказові аспекти сучасного акушерства та гінекології» (Київ, 16 березня 2018р.), «Інноваційні технології в акушерстві та гінекології: від науки до практики» (Івано-Франківськ – Яремче, 29-30 листопада 2018р.).

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертантом спільно з науковим керівником – Камінським В'ячеславом Володимировичем. Автор самостійно провела патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Ткачук Р.Р. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням інформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені автором самостійно.

В наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві, автору належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорені та узагальнені наукові положення дисертації, оформлені висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеню доктора філософії Ткачук Роми Романівни на тему: «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Ткачук Роми Романівни є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Основні положення дисертації, розроблена методика діагностики та лікування вегетативних розладів та профілактики акушерських ускладнень впроваджені у практичну роботу 4 лікувально-профілактичних закладів України: Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини, КНП "Дрогобицький міський пологовий будинок Дрогобицької міської ради", КНП "Івано-Франківський обласний перинатальний центр", КНП "Івано-Франківський міський клінічний пологовий будинок".

Результати вивчення патогенезу акушерських ускладнень включені в програму лекцій, практичних та семінарських занять та використовуються в навчальному процесі кафедри акушерства, гінекології та репродуктології НМАПО імені П.Л.Шупика, кафедри акушерства та гінекології імені професора І.Д.Ланового Івано-Франківського національного медичного університету, кафедри акушерства та гінекології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Ткачук Роми Романівни на тему «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» відповідає паспорту спеціальності 14.01.01 – акушерство та гінекологія. Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Ткачук Роми Романівни «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, яка містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, що, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – раннє прогнозування акушерських ускладнень шляхом визначення ролі порушення вегетативної регуляції у їх виникненні та розробка методики активного менеджменту вагітних на амбулаторному та стаціонарному етапах надання акушерсько-гінекологічної допомоги.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Ткачук Роми Романівни «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» повністю відповідає вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеню доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»), затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 №167 та вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 №40, та її автор Ткачук Рома Романівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:

**доктор медичних наук, професор,
професор кафедри акушерства і гінекології №1
Національного медичного університету
імені О.О.Богомольця**

В.П.Лакатош